

NEDERLANDS

Mondeling taalgebruik

KO					L4					L6				
De kleuters kunnen					De leerlingen kunnen					De leerling kan				
TE BEREIKEN OP POPULATIENIVEAU														
1.3.1 met aandacht luisteren.					1.3.1 expliciet vermelde informatie in teksten weergeven.					1.3.1 expliciete en impliciete informatie uit een tekst combineren om tot een logische conclusie te komen.				
1.3.2 gepast reageren op vragen en instructies.					1.3.2 informatie uit een tekst combineren om tot een logische conclusie te komen.					1.3.2 verbanden leggen tussen teksten en zijn/haar vakspecifieke kennis en voorkennis.				
1.3.3 vragen stellen om meer informatie te krijgen en om te controleren of ze de boodschap begrepen hebben.					1.3.3 verbanden leggen tussen teksten en hun vakspecifieke kennis en voorkennis.					1.3.3 vergelijken hoe verschillende auteurs denken over eenzelfde onderwerp.				
1.3.4 op een voorgelezen verhaal reageren door vragen te stellen of verbanden te leggen met hun vakspecifieke kennis en voorkennis.					1.3.4 verwoorden hoe de auteur denkt over het onderwerp van de tekst.					1.3.4 beoordelen hoe een tekst zijn/haar standpunt wel of niet beïnvloedt.				
1.3.5 verwoorden hoe een tekst aansluit bij het luisterdoel.					1.3.5 verwoorden hoe een tekst aansluit bij het luisterdoel.									
1.3.10 meningen met argumenten onderbouwen op basis van hun vakspecifieke kennis en voorkennis.					1.3.10 meningen met argumenten onderbouwen op basis van hun vakspecifieke kennis en voorkennis.									
Luisterbegrip														
Informatie selecteren en interpreteren														
MD/G O!	🚩	🔗	Nr.	E/B/G	Leerlijn	2,5-4	4-5	5-6	6-7	7-8	8-9	9-10	10-11	11-12
KO 1.3.1		NL.101 NL.346	NL.321		Luisteren aandachtig.									
KO 1.3.1	NL.4 46	NL.561	NL.322		Gebruiken non-verbale communicatie bij het luisteren. MIA <i>Non-verbale communicatie:</i> - blik gericht houden - blik van de leraar volgen - oogcontact maken - aandacht voor lichaamstaal, mimiek en stemgebruik van de spreker									
KO 1.3.4	LL.0 69	NL.484 NL.490	NL.323		Leiden de betekenis van mondelinge boodschappen af met behulp van de context. MIA <i>Context:</i> visuele ondersteuning: boeken, prenten, concreet materiaal, presentatie, gebaren, mimiek									

					• auditieve ondersteuning: stemgebruik, intonatie													
KO 1.3.2		NL.471	NL.324		Voeren enkelvoudige mondeling gegeven instructies uit.													
KO 1.3.2		NL.473	NL.325		Voeren meervoudige mondeling gegeven instructies uit.													
KO 1.3.2	NL.2 55 NL.4 46	NL.561	NL.326		Reageren op eenvoudige mondeling gestelde vragen. MIA <i>Reageren:</i> • verbaal • non-verbaal <i>Vragen:</i> • open vragen • gesloten vragen • denkstimulerende vragen													
KO 1.3.3	NL.4 48	LL069	NL.327		Formuleren vragen in functie van de luisteropdracht. MIA <i>Luisteropdracht:</i> • om meer informatie te krijgen • om na te gaan of ze de boodschap goed begrepen hebben													
L4 1.3.1	NL.0 68 NL.0 70		NL.328		Begrijpen in concrete luistersituaties expliciete boodschappen.													
L4 1.3.1			NL.329		Leiden in concrete luistersituaties expliciete boodschappen af.													
L6 1.3.1	NL.0 80 NL.0 81		NL.330		Begrijpen in concrete luistersituaties expliciete en impliciete boodschappen.													
L6 1.3.1	NL.0 80 NL.0 81		NL.331		Leiden in concrete luistersituaties expliciete en impliciete informatie af. Voorbeelden <i>Impliciete boodschappen:</i> • Bij 'Ik heb het koud' wordt niet gezegd: 'Het zou fijn zijn als het raam gesloten werd.' • Bij 'Je hebt je best gedaan' wordt niet gezegd: 'Het resultaat is niet goed genoeg.'													
KO 1.3.4		NL.077 NL.355	NL.332		Leiden relaties en verbanden af bij een beluisterde tekst. MIA <i>Relaties en verbanden:</i>													

					• oorzaak en gevolg • probleem en oplossing												
L4 1.3.2	NL.0 78	NL.357	NL.333		Leiden relaties en verbanden af bij expliciete informatie uit een beluisterde tekst. MIA <i>Relaties en verbanden:</i> • oorzaak en gevolg • probleem en oplossing • middel-doelrelatie • conclusie trekken: informatie uit de tekst combineren om tot een conclusie te komen												
L6 1.3.1	NL.0 78 NL.0 81		NL.334		Leiden relaties en verbanden af bij expliciete en impliciete informatie uit een beluisterde tekst. MIA <i>Relaties en verbanden:</i> conclusie trekken: informatie uit de tekst combineren om tot een conclusie te komen												
Informatie kritisch verwerken																	
MD/G O!			Nr.	E/B/ G	Leerlijn	2,5-4	4-5	5-6	6-7	7-8	8-9	9-10	10-11	11-12			
L4 1.3.10 1.3.14	NL.0 88 NL.4 44		NL.335		Herkennen feiten en meningen. MIA <i>Herkennen:</i> in beluisterde teksten Te hanteren begrippen de mening, het feit												
L4 1.3.10 1.3.14	NL.0 89 NL.4 45 BU.1 46		NL.336		Onderscheiden feiten en meningen. MIA <i>Onderscheiden:</i> in beluisterde teksten												
KO 1.3.4		NL.082 NL.355	NL.337		Maken verbindingen tijdens het beluisteren van teksten. MIA <i>Verbindingen:</i>												

NL.338		Maken verbindingen tijdens het beluisteren van teksten. MIA <i>Verbindingen:</i> - tussen de tekst en eigen ervaringen voorkennis - tussen de tekst en vakspecifieke (voor)kennis - tussen passages uit de tekst				
NL.339		Reflecteren over de kennis die de beluisterde tekst opleverde.				
NL.340		Analyseren in luistersituaties factoren van het communicatiemodel. MIA <i>Analyseren:</i> - relatie tussen zender en ontvanger - houding van de zender ten opzichte van de ontvanger en omgekeerd Te hanteren begrippen communicatie, de zender, de ontvanger				
NL.341		Analyseren in luistersituaties factoren van het communicatiemodel. MIA <i>Analyseren:</i> - relatie tussen boodschap en kanaal - mening, feit Te hanteren begrippen de boodschap, het kanaal				
NL.342		Geven weer hoe een spreker over het onderwerp denkt.				
NL.343		Analyseren in concrete luistersituaties factoren van het communicatiemodel. MIA <i>Analyseren:</i> - het medium herkennen als drager van de boodschap - het kanaal herkennen als de weg waarlangs de boodschap wordt verspreid Te hanteren begrippen				

					communicatie, het medium, het kanaal												
					Voorbeelden <i>Communicatiemodel:</i> - via een persoonlijke gesprek (medium) een presentatie (kanaal) over een onderzoek geven - via een radiozender (medium) een reclameboodschap in een radiospot (kanaal) verspreiden												
L6 1.3.3	NL.094 BU.146		NL.344		Vergelijken hoe verschillende sprekers over eenzelfde onderwerp denken.												
L6 1.3.4	BU.146		NL.345		Reflecteren over hoe de spreker hun standpunt beïnvloedt.												
Het luisterproces sturen met behulp van strategieën																	
MD/G O!			Nr.	E/B/G	Leerlijn	2,5-4	4-5	5-6	6-7	7-8	8-9	9-10	10-11	11-12			
					Sturings- en herstelstrategieën (metacognitief) bij luisteren												
KO 1.3.3	NL.101		NL.346		Herkennen sturingsstrategieën in luistersituaties. MIA <i>Sturingsstrategieën:</i> - actualiseren van kennis en woordenschat - actief luisteren met behulp van luisterstrategieën												
KO 1.3.3	NL.102	LL.069	NL.347		Gebruiken sturingsstrategieën in luistersituaties.												
KO 1.3.3	NL.108		NL.348		Herkennen herstelstrategieën bij het luisteren. MIA <i>Herstelstrategieën:</i> controle van begrip door: - vragen om herhaling - vragen om verduidelijking - vragen om tempo of volume aan te passen												
KO 1.3.3.	NL.109	LL.069	NL.349		Passen herstelstrategieën functioneel toe.												
KO 1.3.3		LL.068	NL.350		Tonen hun kennis van herstelstrategieën in verschillende contexten. Voorbeelden Caleb leest een moeilijk woord voor tijdens het hoekenwerk, maar hapert halverwege het woord. Hij stopt even, kijkt naar het woord, spreekt het opnieuw maar trager uit en probeert het opnieuw.												

					Asher legt een spel uit aan haar groepje, maar merkt dat de anderen het niet begrijpen. Ze herformuleert haar uitleg, gebruikt voorbeelden en controleert of iedereen het nu wel begrijpt.														
L4 1.3.5	NL.1 03	LL.06 8	NL.351		Beschrijven sturingsstrategieën in luistersituaties. MIA <i>Sturingsstrategieën:</i> - luisterdoel bepalen - toepassen van herstelstrategieën - controle bereiken luisterdoel														
L4 1.3.5 L6 1.3.2	NL.1 04	LL.06 9	NL.352		Passen sturingsstrategieën toe in luistersituaties.														
L4 1.3.5 L6 1.3.2	NL.1 05 LL.0 25		NL.353		Stemmen hun manier van luisteren af op het luisterdoel. MIA Een variatie aan manieren van luisteren: globaal luisteren, intensief luisteren, kritisch luisteren, empathisch luisteren														
KO 1.3.3 L4 1.3.5 L6 1.3.2		LL.06 8	NL.354		Tonen hun kennis van sturingsstrategieën in verschillende contexten. Voorbeelden - Norah hoort de juf iets zeggen maar begrijpt het niet goed. Ze steekt haar hand op en vraagt: “Wil je het nog eens zeggen, maar trager alsjeblieft?” - Isaac zit naast een klasgenoot die iets uitlegt over een spel, maar hij verstaat het niet goed. Hij vraagt: “Wat bedoel je precies met ‘kaart omdraaien’?”														
Luisterstrategieën (cognitief)																			
KO 1.3.4	NL.1 10	LL.04 7	NL.355		Herkennen luisterstrategieën in luistersituaties. MIA <i>Luisterstrategieën:</i> - voorspellen - vragen stellen - visualiseren - verbinden														
KO 1.3.4	NL.1 11	LL.05 0	NL.356		Gebruiken luisterstrategieën in luistersituaties.														
L4 1.3.3	NL.1 12	LL.04 8	NL.357		Beschrijven luisterstrategieën in luistersituaties. MIA <i>Luisterstrategieën:</i> voorspellen														

KO De kleuters kunnen 1.3.5 verstaanbaar spreken met aandacht voor uitspraak van klanken, klankcombinaties en volume. 1.3.6 bij het spreken mededelende, vragende en samengestelde zinnen hanteren.	L4 De leerlingen kunnen 1.3.6 voorafgaand aan het vertellen en presenteren inhoud verzamelen en structureren onder begeleiding.	L6 De leerling kan 1.3.5 bij het spreken gepaste woordkeuze en complexere zinsconstructies gebruiken. 1.3.6 ideeën, gedachten en verworven inzichten gestructureerd formuleren.
---	--	---

1.3.7 gedachten en gebeurtenissen formuleren met een aanzet tot volgorde, en tonen hierbij een aanzet tot het gebruik van structuuraanduiders (verwijs, verbindings- en signaalwoorden). 1.3.8 in een vertrouwde omgeving over een zelfgekozen onderwerp vertellen	1.3.7 verstaanbaar spreken met aandacht voor uitspraak van het Standaardnederlands en zinsaccent. 1.3.8 bij het spreken gepaste woordkeuze en correcte zinsconstructies gebruiken. 1.3.9 ideeën, gedachten en verworven inzichten samenhangend formuleren. 1.3.10 meningen met argumenten onderbouwen op basis van hun vakspecifieke kennis en voorkennis. 1.3.11 bij het vertellen of presenteren afstemmen op het spreekdoel en het publiek. 1.3.12 bij het vertellen of presenteren gebruik maken van hulpmiddelen wanneer die de boodschap ondersteunen. 1.3.13 het spreken en presenteren op aanwijzing verbeteren.	1.3.7 meningen beargumenteren op basis van zijn/haar vakspecifieke kennis en voorkennis. 1.3.8 voorafgaand aan het vertellen en presenteren inhoud verzamelen en structureren op basis van zijn/haar vakspecifieke kennis en voorkennis. 1.3.9 bij het vertellen en presenteren een gepaste expressie en register gebruiken.
--	---	---

Spreken, presenteren en vertellen

Flot en vloeiend spreken

MD/GO!			Nr.	E/B/G	Leerlijn	2,5-4	4-5	5-6	6-7	7-8	8-9	9-10	10-11	11-12
Verstaanbaarheid en expressie														
KO 1.3.5			NL.361		Herkennen factoren voor verstaanbaar spreken. MIA <i>Factoren voor verstaanbaar spreken:</i> • verstaanbaar uitspreken van klanken en klankcombinaties • passend volume									
KO 1.3.5 L4 1.3.7	NL.047 NL.522		NL.362		Herkennen factoren voor verstaanbaar spreken. MIA <i>Factoren voor verstaanbaar spreken:</i> • correcte uitspraak van klanken en klankcombinaties • duidelijke articulatie									
L4 1.3.7	NL.522 NL.561		NL.363		Herkennen factoren voor verstaanbaar spreken. MIA <i>Factoren voor verstaanbaar spreken:</i> • Standaardnederlands • gepaste klemtoon • met een ondersteunende houding, passende gebaren en passende mimiek • met natuurlijkheid en emotionaliteit									
KO 1.3.5			NL.364		Gebruiken hun kennis van verstaanbaar spreken bij het spreken, vertellen en presenteren.									

	Voorbeelden <i>Spreeken, vertellen en presenteren:</i> • een verhaal vertellen • een gedicht voordragen • een mop vertellen	
NL.365	Stemmen het spreken, presenteren en vertellen af op het spreekdoel en publiek. MIA <i>Afstemmen:</i> • expressie • taalregister: formeel en informeel Voorbeelden <i>Afstemmen van het spreken, presenteren en vertellen:</i> • Yari, Matteo en Dries nemen samen een luisterverhaal op. Het is een griezelig verhaal over spoken, skeletten en geesten. Om de engte sfeer in het verhaal te brengen, lezen de jongens expressief: ze fluisteren, laten stiltes vallen, vertellen dan heel luid om het luisterpubliek te doen schrikken, krijsen om angst uit te drukken... (expressie) • Het thema van de week is 'De aarde leeft'. In groepjes gaan de kinderen in allerlei teksten lezen over onderwerpen die bij het thema passen. Mandy en Soraya lezen een boek over een reiziger die een vulkaanuitbarsting meemaakt. Daarover maken ze een presentatie die ze gaan gebruiken in de klas. Daarbij komen vele vakspecifieke woorden aan bod. Tijdens hun presentatie leggen ze in hun eigen woorden aan de klasgenoten goed uit wat een krater, magma, lava... is. (register)	
NL.366	Gebruiken expressie bij het spreken, vertellen en presenteren.	
NL.367	Gebruiken een gepast register bij het spreken, vertellen en presenteren. MIA <i>Gepast register:</i> • formele taal • informele taal	
NL.368	Gebruiken non-verbale communicatie om een boodschap te ondersteunen. MIA <i>Non-verbale communicatie:</i> lichaamstaal: oogcontact, lichaamshouding	
NL.369	Gebruiken non-verbale communicatie om een boodschap te ondersteunen. MIA	

		Non-verbale communicatie: • mimiek • intonatie • lichaamstaal: gebaren		
		Formulering		
NL.370		Herkennen factoren van begrijpelijk en gepast spreken. MIA <i>Factoren van begrijpelijk en gepast spreken:</i> • bij het onderwerp blijven		
NL.371		Herkennen factoren van begrijpelijk en gepast spreken. MIA <i>Factoren van begrijpelijk en gepast spreken:</i> • woordkeuze • correcte zinsconstructies • samenhang		
NL.372		Herkennen factoren van begrijpelijk en gepast spreken. MIA <i>Factoren van begrijpelijk en gepast spreken:</i> • gepaste woordkeuze • complexere zinsconstructies • ideeën, gedachten en verworven inzichten gestructureerd formuleren		
NL.373		Spreken begrijpelijk en gepast.		
NL.374		Verwoorden samenhangende gedachten en gebeurtenissen. MIA <i>Samenhangend:</i> • met een aanzet tot volgorde • met een aanzet tot gebruik van structuuraanduiders (verwijs- en verbindingswoorden)		
NL.375		Vertellen samenhangend over gedachten en gebeurtenissen.		
NL.376		Illustreer gestructureerd en samenhangend spreken. MIA		

Gestructureerd en samenhangend: • logische en gemakkelijk te volgen samenhang • verbanden duidelijk aangevend met gebruik van gepaste structuuraanduiders (verwijs-, signaal- en verbindingswoorden)	
Sprekend gestructureerd en samenhangend. MIA <i>Gestructureerd en samenhangend:</i> • logische en gemakkelijk te volgen samenhang • verbanden duidelijk aangevend met gebruik van gepaste structuuraanduiders (verwijs-, signaal- en verbindingswoorden)	
Illustreerend gestructureerd en samenhangend spreken. MIA <i>Gestructureerd en samenhangend spreken:</i> • logische en gemakkelijk te volgen samenhang • verbanden duidelijk aangevend met gebruik van gepaste structuuraanduiders (verwijs-, signaal- en verbindingswoorden)	
Te hanteren begrippen tekstsoorten, tekstkenmerken, tekststructuur, het begin, het midden, het slot	
Sprekend gestructureerd en samenhangend. MIA <i>Gestructureerd en samenhangend:</i> • logische en gemakkelijk te volgen samenhang • verbanden duidelijk aangevend met gebruik van gepaste structuuraanduiders (verwijs-, signaal- en verbindingswoorden)	
Te hanteren begrippen de tekstsoort, het tekstkenmerk, de tekststructuur, het begin, het midden, het slot	
Reflecteren op factoren van verstaanbaar spreken in verschillende contexten.	

[illegible]

NL.397	Spreken begrijpelijk, gepast en samenhangend. MIA <i>Spreken:</i> • in een variatie aan teksttypes uit verschillende tekstsoorten • voor een publiek <i>Begrijpelijk, gepast en samenhangend:</i> • met aandacht voor goedgekozen woorden • met aandacht voor een gepaste woordkeuze • met aandacht voor zinsconstructies die niet complexer zijn dan nodig • met aandacht voor correcte inhoud in het geval van informatieve en prescriptieve teksten • met aandacht voor onderbouwing bij meningen en standpunten in een gepast register • met een logische en gemakkelijk te volgen samenhang • Verbanden duidelijk aangevend met gebruik van verwijs- en verbindingswoorden		
NL.398	Spreken begrijpelijk, gepast en samenhangend. MIA <i>Spreken:</i> • in een variatie aan teksttypes uit verschillende tekstsoorten • voor een publiek <i>Begrijpelijk, gepast en samenhangend:</i> • met aandacht voor goedgekozen woorden. • met aandacht voor een gepaste woordkeuze. • met aandacht voor complexere zinsconstructies die duidelijk zijn voor de luisteraar • met aandacht voor correcte inhoud in het geval van informatieve en prescriptieve teksten • met aandacht voor onderbouwing bij meningen en standpunten • in een gepast register • met een logische en gemakkelijk te volgen samenhang • verbanden duidelijk aangevend met gebruik van verwijs- en verbindingswoorden		
NL.399	Reviseren Herkennen fouten bij zichzelf tijdens het spreken. MIA <i>Fouten:</i> • fout uitgesproken klanken, woorden en zinnen juist herhalen		

NL.400		Verbeteren zichzelf tijdens het spreken.		
NL.401		Herkennen fouten bij zichzelf tijdens het spreken. MIA <i>Fouten:</i> - fout uitgesproken klanken, woorden en zinnen - onduidelijke articulatie		
NL.402		Verbeteren zichzelf tijdens het spreken. MIA <i>Verbeteren:</i> - fout uitgesproken klanken, woorden en zinnen juist herhalen - de intonatie en klemtoon passend bij de gesproken tekst herhalen		
NL.403		Herkennen fouten bij zichzelf tijdens het spreken. MIA <i>Fouten:</i> - fout uitgesproken klanken, woorden en zinnen juist herhalen - de intonatie en klemtoon passend bij de gesproken tekst herhalen - een opbouw, gedachtegang of redenering herformuleren in functie van het begrip en de samenhang		
NL.404		Verbeteren zichzelf tijdens het spreken. MIA <i>Verbeteren:</i> - fout uitgesproken klanken, woorden en zinnen juist herhalen - de intonatie en klemtoon passend bij de gesproken tekst herhalen - een opbouw, gedachtegang of redenering herformuleren in functie van het begrip en de samenhang		
Presenteren en vertellen				
NL.405		Vertellen in de klas. MIA <i>Vertellen:</i> - over ervaringen vanuit de eigen leefwereld en de klas- en schoolomgeving - over een plan van aanpak		
NL.406		Presenteren* aan een bekend publiek. MIA		

		Presenteren: • beschrijven van een voorwerp, persoon, dier, plaats • verslag uitbrengen over een ervaring of beleving • instructie geven over een plan van aanpak • een mededeling doen <i>* presenteren of vertellen</i>		
NL.407		Presenteren* aan een bekend publiek. MIA <i>Presenteren:</i> • verslag uitbrengen over een leeractiviteit • verzamelde informatie over een persoonlijk interesseveld uiteenzetten • een beschrijving geven • een mededeling of aankondiging doen • een anekdote vertellen • een mening formuleren <i>* presenteren of vertellen</i>		
NL.408		Presenteren* aan een bekend en onbekend publiek. MIA <i>Presenteren:</i> • inzichten en besluit van een eerder gevoerd onderzoek delen • een mening uiteenzetten en beargumenteren • een oproep tot actie voeren • informatie, verzameld uit verschillende bronnen delen <i>* presenteren of vertellen</i>		
NL.409		Gebruiken hulpmiddelen bij het presenteren* wanneer die de boodschap ondersteunen. MIA <i>Hulpmiddelen:</i> • concreet materiaal • afbeeldingen <i>* presenteren of vertellen</i>		
NL.410		Gebruiken hulpmiddelen bij mondeling presenteren*. MIA <i>Hulpmiddelen:</i>		

[illegible]

KO De kleuters kunnen 1.3.9 actief deelnemen aan mondelinge interactievormen zoals kringgesprekken, samen spelen, gesprekken met gekende volwassenen en hierbij de volgende interactiestrategieën toepassen: • op een gepaste manier het woord nemen en vragen; • elkaar laten uitspreken; • inspelen op wat anderen zeggen; • standaardformules gebruiken bij het groeten, aanspreken, bedanken en vragen.	L4 De leerlingen kunnen 1.3.14 doelgericht deelnemen aan mondelinge interactievormen zoals dialoog, discussie en groepsgesprek en hierbij de volgende interactiestrategieën toepassen: • inspelen op de inbreng van de gesprekspartner(s); • informatie, argument of mening in het gesprek inbrengen.	L6 De leerling kan 1.3.10 doelgericht en genuanceerd deelnemen aan mondelinge interactievormen zoals dialoog, discussie en groepsgesprek en hierbij de volgende interactiestrategieën toepassen: • voortbouwen op andermans ideeën; • verbanden leggen tussen verschillende standpunten; • argumenten bevragen en nuanceren; • met ondersteuning tot een conclusie komen.
Mondelinge interactievaardigheden		

		• gesprek om informatie te geven of te vragen • dialoog • groepsgesprek • discussie		
NL.422		Participeren aan gesprekken. MIA <i>Participeren:</i> • Doelgericht en genuanceerd luisteren, spreken en non-verbaal reageren in het gesprek <i>Gesprekken:</i> mondelinge interactievormen • onderwijsleergesprek • gesprek om informatie te geven of te vragen • dialoog • groepsgesprek • discussie		
ussie en overleg				
Nr.	E/B/G	Leerlijn	2,5-4	4-5
NL.423		Gaan met elkaar in gesprek om te onderhandelen. MIA <i>Onderhandelen:</i> • over het plan van aanpak bij een groepsactiviteit • over de oplossingsstrategie bij problemen		
NL.424		Gaan met elkaar in gesprek om te onderhandelen. MIA <i>Onderhandelen:</i> • over het plan van aanpak bij een groepsactiviteit • over de taakverdeling bij een groepsactiviteit • over de oplossingsstrategie bij problemen		
NL.425		Gaan met elkaar in gesprek om afspraken te maken.		
NL.426		Voeren probleemoplossende gesprekken.		
NL.427		Geven in een gesprek argumenten om de eigen mening te staven en een andere mening te ontkrachten.		

L6 1.3.1 0			NL.428		Gebruiken vragen in een discussie om verduidelijking van de standpunten te krijgen.												
L6 1.3.1 0			NL.429		Vergelijken in een discussie argumenten en tegenargumenten.												
L6 1.3.1 0			NL.430		Formuleren een conclusie bij een discussie.* *onder begeleiding												
L6 1.3.1 0		LL.006	NL.431		Sturen in een discussie argumenten, het eigen standpunt of de eigen mening bij.												
L6 1.3.1 0			NL.432		Geven in een discussie argumenten om de overtuiging van de anderen te veranderen.												
Informatie uitwisselen																	
MD /GO !			Nr.	E/B/G	Leerlijn	2,5-4	4-5	5-6	6-7	7-8	8-9	9-10	10-11	11-12			
KO 1.3.9		NL.446	NL.433		Participeren spontaan aan gesprekken om persoonlijke ervaringen uit te wisselen.												
KO 1.3.9		NL.384 LL.043 LL.046	NL.434		Gebruiken in een gesprek vraagzinnen om hulp te vragen.												
KO 1.3.9		LL.046	NL.435		Gebruiken in een gesprek vragen om de gewenste informatie te bekomen. MIA <i>Informatie:</i> • een behandeld onderwerp binnen de verschillende leergebieden <i>Vraagsoorten:</i> • gesloten vragen • open vragen												
L4 1.3.1 4			NL.436		Gebruiken in een gesprek vragen om de gewenste informatie te bekomen. MIA <i>Informatie:</i> • een behandeld onderwerp binnen de verschillende leergebieden <i>Vraagsoorten:</i> • gesloten vragen • open vragen • meerkeuzevragen												
L4 1.3.1 4	LL.048		NL.437		Gebruiken in een gesprek verschillende vraagsoorten om informatie in te winnen. MIA												

		Vraagsoorten: • gesloten vragen • open vragen • reflectieve vragen		
NL.438		Gebruiken in een gesprek verschillende vraagsoorten om informatie in te winnen. MIA <i>Vraagsoorten:</i> • kritische vragen • hypothetische vragen • controlevragen		
NL.439		Tonen hun kennis over het stellen van vragen in verschillende contexten. Voorbeelden • Ezra bladert in een informatief boek over vulkanen en zegt: "Hoe ontstaat lava eigenlijk?" • Micah bouwt samen met klasgenoten een bouwwerk voor een project en vraagt: "Wie wil de toren bouwen en wie maakt de brug?"		
NL.440		Gebruiken gerichte vragen om de gewenste informatie te bekomen. MIA <i>Gerichte vragen:</i> • aan leeftijdsgenoten en bekende volwassenen		
NL.441		Gebruiken vragen in een gesprek om meer informatie te winnen. MIA <i>Gebruiken:</i> • stellen van vragen en verder doorvragen		
NL.442		Gaan met elkaar in gesprek om gedachten uit te wisselen. Voorbeelden <i>Gedachten uitwisselen:</i> • over eigen werk, groepsactiviteiten, (voor)gelezen boeken, actualiteit, media		
NL.443		Gaan met elkaar in gesprek over hun eigen en elkaars mening. Voorbeelden <i>Eigen en elkaars mening:</i> • over eigen werk, over andermans werk, ervaringen bij leeractiviteiten, gelezen boeken, actualiteit, media		

L4 1.3.1 4 L6 1.3.1 0	NL.088 NL.334 SV.047		NL.444		Herkennen feiten en meningen in gesprekssituaties.														
L4 1.3.1 4 L6 1.3.1 0	NL.089 NL.335		NL.445		Te hanteren begrippen de mening, het feit														
Gespreksconventies																			
MD/ GO!			Nr.	E/B/G	Leerlijn	2,5- 4	4-5	5-6	6-7	7-8	8-9	9- 10	10- 11	11- 12					
KO 1.3.9	NL.322		NL.446		Participeren actief aan een gesprek. MIA <i>Actief:</i> - de blik gericht houden op de gesprekspartners - non-verbaal reageren - verbaal reageren														
KO 1.3.9			NL.447		Zetten een volgehouden aandachtspanne in bij het voeren van gesprekken.														
KO 1.3.9		NL.382 NL.383	NL.448		Gebruiken standaardzinnen, basiszinnen en vraagzinnen in een gesprek. MIA <i>Standaardzinnen, basiszinnen en vraagzinnen:</i> - bij het groeten - bij het aanspreken - bij het bedanken - bij vragen Voorbeelden <i>Groeten:</i> - Goedemorgen juf/meester. - Tot morgen juf/meester. <i>Aanspreken:</i> - Dag meneer/mevrouw directeur, dit is voor u. - Yoshi, mag ik met jou meespelen? <i>Bedanken:</i> - Dankjewel, Lize. - Dat is lief, dankjewel.														

		• Wie weet dat? • Hoe doe je dat?	
NL.449		Herkennen gespreksconventies. MIA <i>Gespreksconventies:</i> • op een gepaste manier het woord nemen of vragen • elkaar laten uitspreken	
NL.450		Gebruiken gespreksconventies. MIA <i>Gespreksconventies:</i> • op een gepaste manier het woord nemen of vragen • elkaar laten uitspreken	
NL.451		Herkennen gespreksconventies. MIA <i>Gespreksconventies:</i> • inspelen op wat anderen zeggen	
NL.452		Gebruiken gespreksconventies. MIA <i>Gespreksconventies:</i> • inspelen op wat anderen zeggen	
NL.453		Illustreeren gespreksconventies. MIA <i>Gespreksconventies:</i> • elkaar laten uitspreken • op een gepaste manier het woord vragen of nemen • inspelen op de inbreng van de gesprekspartner • elkaars inbreng waarderen	
NL.454		Passen gespreksconventies toe. MIA <i>Gespreksconventies:</i> • elkaar laten uitspreken • op een gepaste manier het woord vragen of nemen • inspelen op de inbreng van de gesprekspartner	

• elkaars inbreng waarderen		
Voeren samenhangende gesprekken die ze gaande houden door in te spelen op de inbreng van de ander.		
MIA <i>Inspelen op de inbreng van de ander:</i> • antwoorden in volzinnen op vragen • brengen argumenten, meningen en nieuwe informatie in die aansluiten bij het gespreksonderwerp.		
Houden in een gesprek de gesprekslijn vast.		
Passen de rol van gespreksleider toe.		
MIA <i>Rol van de gespreksleider:</i> • rekening houdend met beurtwisseling		
Voeren samenhangende gesprekken die ze gaande houden door in te spelen op de inbreng van de ander.		
MIA <i>Inspelen op de inbreng van de ander:</i> • bouwen verder op andermans ideeën • bevragen argumenten die aansluiten bij het gespreksonderwerp • nuanceren argumenten die aansluiten bij het gespreksonderwerp • leggen verbanden tussen verschillende standpunten • komen tot een conclusie*		
<i>*met ondersteuning</i>		
Illustreren het passend afronden van een gesprek.		
Voorbeelden <i>Passend afronden van een gesprek:</i> • het gesprek samenvatten, waardering uiten, vooruitblikken, een reflectie geven		

		• Nietodeloos herhalen van informatie die al gekend of geweten is, iedereen weet dat de school niet open is op zaterdag en zondag. • Geven aanvullende informatie die nodig is om het gesprek te volgen, leggen uit dat een 'glitch' een fout of storing in een computerspel is.		
NL.462		Stemmen luister- en spreekstijl af op verschillende situaties. MIA <i>Spreekstijlen:</i> • formeel en informeel taalgebruik • spreektempo, volume en woordgebruik aangepast aan het publiek		
NL.463		Tonen open te staan voor elkaars meningen en standpunten.		
NL.464		Reageren gepast als de gesprekspartner anders reageert of denkt. MIA <i>Gepast:</i> • aanvaarden dat de ander anders reageert dan verwacht • de ander de vrijheid gunnen om de vragen, onderwerpen... aan te nemen, te weigeren of te twijfelen		
NL.465		Reflecteren over de gespreksconventies die ze gebruikt hebben.		
NL.466		Reflecteren over gevoerde gesprekken. Voorbeelden <i>Reflecteren over:</i> • Wat ging er goed in het gesprek? • Wat zou je anders doen de volgende keer? • Op welke manier liet je merken dat de ander je begreep? • Heb je je mening duidelijk kunnen overbrengen? • Was mijn uitleg duidelijk voor de ander? Hoe weet ik dat? • Waren mijn argumenten sterk genoeg, en hoe had ik die nog sterker kunnen maken? • Hoe heb ik mijn non-verbale communicatie ingezet om het gesprek te ondersteunen?		